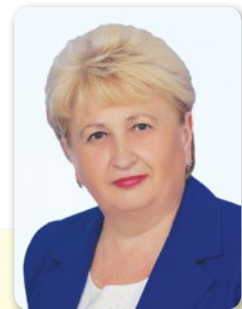

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Краєзнавча робота в літньому таборі

Марія КІРИК, методист кабінету методики дошкільної та початкової освіти, Закарпатський ІППО

Краєзнавство — потужне джерело, що допомагає наймолодшим здобувачам освіти усвідомити нерозривний зв'язок історії свого краю з історією та сьогоденням країни, дає можливість відчувати свою причетність до рідної держави. Долучити учнів до краєзнавчої діяльності можна у ході вивчення інтегрованого курсу “Культура добросусідства”, під час виконання проектів та проведення позакласних заходів. Широкі можливості для краєзнавчої діяльності відкриваються у літніх таборах. Так, відпочиваючи на Закарпатті, молодші школярі мають змогу дізнатися про культуру й традиції цього краю.

Автор окреслює загальні напрями краєзнавчої роботи на прикладі завдань про Закарпаття. За такою канвою педагоги інших регіонів можуть організувати аналогічну діяльність.

Вивчення природи краю

Україна розташована у кількох природних зонах. Завдяки цьому її природа дуже різноманітна. Тож у кожній місцевості, де б не відпочивали діти, вони можуть відкрити для себе багато цікавих особливостей природи саме цього регіону.

Орієнтовний перелік напрямів природознавчих досліджень

- Походження назв місцевих природних об'єктів.
- Рослинний і тваринний світ краю.
- Положення місцевості на карті України.
- Рельєф. Водойми. Корисні копалини.

Почерпнути щось цікаве про походження топонімів діти можуть з народних казок, легенд та переказів. Зокрема про виникнення назви Карпатських гір розповідає така легенда.

Про злого Силуна та доброго Карпа

Колись цей край був рівниною і володарював над ним велетень Силун. Служив у Силуна хлопець Карпо: косив, орав, сіяв, збирав урожай. Одного разу вирішив Карпо додому повертатися. Силун не захотів дати йому розрахунок, схопив Карпа, підняв і кинув на землю. Ударив так, що аж яма зробилася.

Карпо теж був сильним парубком. Він звівся на ноги і схопив Силуна, вдарив ним так, що земля розкололася.

Опинився Силун у підземній печері. Тоді тупнув він ногою — земля вигнулася, та не відчинилася. Вдарив іншою — вигнулася ще більше, а відчинитися не хоче. Пробував головою пробивати, плечима витискати — усе марно. Кулаками гатив — теж не допомогло. Від його ударів на землі гора за горою здіймалася. І чим дужче кидав собою Силун-велетень, тим вищі гори піднімалися навколо.

Уранці прокинулись люди і вельми здивувались. Навколо гори, а там, де був палац Силуна, усе провалилося у прірву.

Учням 3-4-х класів доцільно запропонувати пошукати цікавинки про Закарпаття. Скориставшись бібліотекою табору чи мережею Інтернет, діти можуть підготувати повідомлення й виступити з ним перед іншими членами загону, наприклад, під час дощу, коли нема змоги організувати ігри чи інші заходи на подвір'ї.

Цікавинки про Закарпаття

- Закарпатська область — найбільша гірська область України.
- Чотири п'ятих території області зайнято гірськими хребтами й улоговинами, і лише п'ята частина — рівнини.
- Найбільше багатство області — її природні ресурси: корисні копалини, ліси, рослини і тварини, мінеральні й термальні води.
- Закарпаття найбільше з-поміж усіх областей України забезпечено водними ресурсами. Тут дев'ять

тисяч чотириста двадцять дев'ять (9 429) рік, річок, водостоків, а ще 137 озер, ставків і водосховищ.

- За кліматичними умовами Закарпаття найбільш комфортне для відпочинку після Криму.

Для пошуку цікавої інформації про край учнів можна об'єднати у групи й за результатами їхньої діяльності провести вікторину або конкурс знавців Закарпаття.

Орієнтовний зміст запитань до вікторини

- Ділянка земної поверхні, що високо піднята над рівниною. (*Гора*).
- Як називають верхню частину гори? (*Вершина*).
- Нижня частина гори. (*Підніжжя*).
- Найвища вершина Карпат. (*Говерла*).
- Найбільша річка Закарпаття. (*Тиса*).
- Цілющі води Закарпаття. (*Мінеральні й термальні*).
- Морське око — це... (*друга назва озера Синевир*).
- З якими країнами Європи межує Закарпаття? (*Польща, Чехія, Словаччина, Молдова, Угорщина та Румунія*).
- Яке отруйне дерево краю занесене до Червоної книги? (*Тис ягідний*).
- Який відомий в Ужгороді сад, що має природоохоронний статус, розміщено на терасах? (*Ботанічний парк Ужгородського національного університету*).
- Про яке Закарпатське озеро складено аж 7 легенд? (*Синевир*).
- Яка квітка, що занесена до Червоної книги України, є символом туризму й пов'язана з іменем народного месника Олекси Довбуша? (*Едельвейс*).
- Яка квітка Закарпаття з числа червонокнижних прикрашала палац царя Соломона? (*Лілія лісова*).

Для узагальнення знань про рослинний і тваринний світ, географічні об'єкти краю доцільно залучити дітей до виконання розвивального завдання, наприклад організувати конкурс на кращий філворд про Закарпаття.

Орієнтовний зміст філвордів

- У клітинках заховано 13 назв, які тісно пов'язані із Закарпаттям. Слова читають у будь-якому напрямку, але "ламатися" вони можуть лише по горизонталі й вертикалі.

Ч	Ц	Я	И	Ф	О	Е	Д	С
О	И	П	С	И	Р	Ь	Е	Й
Р	Н	Р	І	Н	Е	Л	Л	Е
З	А	А	Л	А	К	З	Ь	В
К	П	К	А	Ж	А	А	Р	П
И	О	Т	И	П	Р	К	А	А
Н	В	А	С	А	Т	И	Г	Т
Д	І	Е	В	Р	Е	В	О	Т
С	И	Н	И	Л	А	О	Р	Я
К	У	Б	Р	У	Ж	Г	О	Д

Відповідь: кажани, форель, чорниця, едельвейс, Говерла, бук, праліси, нарцис, Ужгород, Синевир, Тиса, Закарпаття, заповідник

- У філворді заховано 11 назв рослин і тварин, занесених до Червоної книги Українських Карпат. Слова читають у будь-якому напрямку, але "ламатися" вони можуть лише по горизонталі й вертикалі.

К	О	Н	Б	А	К	Н	Е
Л	А	В	О	Б	Р	Ь	Л
І	Я	З	Р	Е	О	Н	О
Р	Б	У	Н	А	Р	А	Н
Л	Е	Л	К	Р	Ф	А	Ш
А	К	Е	И	Ц	Р	Е	Л
П	С	Н	Н	И	О	З	О
І	Д	І	Ж	С	П	О	Л

Відповідь: конвалія, підсніжник, нарцис, лелека, зубр, олень, полоз, бобер, шафран, орел, норка.

Молодший шкільний вік — найбільш сприятливий етап для розвитку екологічного мислення юної особистості. Використовуючи твори художньої літератури, можна успішно ознайомити вихованців з творчістю письменників краю та ще й формувати екологічні поняття і дбайливе ставлення до природи.

Прочитайте у дружньому колі вірші про місцевість, де відпочивають діти, та проаналізуйте гуртом зміст цих творів.

Зламана гілка

Зламав Івасик гілку із берези
І кинув геть, коли награвся нею.
Веселий він побіг собі додому.
Вона ж лежить на глинищі рудому.
В самотині зітхає гілка тяжко:
Уже на ній не сяде більше пташка,
Вже вітерець її не захитає,
"Хитати ще?" — її не запитає.
В її прожилках не бродити соку,
Не гріти мрію ніжну і високу!
Івась у ліжку спить спокійно, тихо.
Невже не знає він, що скоїв лихо?
Природа рідна — наша втіха,
То хай не знає вона лиха!
Ми всі господарі природи,
Тож збережімо її вроду!

Галина Малик

Звернення

Пам'ятайте, любі діти:
Щоб сади у нас цвіли,
Щоб літали в чистім небі
І лелеки, й журавлі,
Щоб пташки у нас співали
І дерева підросли,
Щоб земля була у квітах, —
Бережіть природу, діти!

Степан Жупанин

Долина нарцисів

Нарциси мої, білокрилі нарциси,
Ви юності подих, ви мрії мої,

Вітаємо всіх, хто обрав

комплект підручників для 2 класу
від видавництва "Світлич"

Ми гарантуємо повну
методичну підтримку
педагогам, які користуються
нашими підручниками

- ☀ Розгорнуті календарно-тематичні плани
- ☀ Комплекти робочих зошитів з інтегрованих курсів
- ☀ Навчальний зошит з інформатики
- ☀ Збірка компетентнісних завдань (для підсумкових контрольних робіт)
- ☀ Додаткові навчально-методичні матеріали на сайті svitdovkola.org

Щиро дякуємо за довіру!

Щоб не пропустити наші новинки,
підпишіться на розсилку на сайті:

SvitDovkola.org